

ЗВІТ З ЗАСІДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ У ВІДНІ

3 ДНЯ 30. МАРТА 1923.

(Продовження.)

Присутні: Лев Левицький, А. Крушельницький, д-р Кость Левицький, С. Вітик, д-р Кирило Тридьовський, Л. Петрушевич, Сігалевич, д-р Перфеший, д-р Євген Левицький, д-р Марітхак, І. Семак і В. Панейко.

Нарадами проводить Лев Левицький, описля А. Крушельницький.

Перший забирає слово

Д-р Кость Левицький: По мысли вашего бажання приходжу на засідання Національної Ради, щоб зложити звіт з подій останніх днів. Зрозуміте мене, мої панове, як тяжко приходиться складати звіт в тім часі, коли права наші і нашої нації подотані, волю нашого народу знасилувано. Я мав нагоду перед двома неділями явитись перед вами і перед вирішенням нашої справи докладно поінформувати вас про хід справ. Тепер приходиться мені додати ще ті події, які зайшли по часі, коли Національна Рада завізувала мене на своє засідання.

Від Витвицького, який був в Лондоні, дістали ми лист з 1. марта с. р., в якому він пише, що в останній час англійський посол Корзон дуже завязав справою Східної Галичини. Він в розмові з членами англійського уряду і з ріжними парламентарями і кожного разу заявляв Витвицькому, що у всіх англійських кругах викрадаються великі симпатії для справи Східної Галичини. Секретарю стану МекНейл заявив послу Корзону, що справу Сх. Галичини держить Англія як атут економічного і політичного натиску на Францію і Польщу, тому сего атута Англія не випустить з своїх рук і не згодиться на придурчення Сх. Галичини до Польщі. Я сам, пише Витвицький, ждав від Корзона, щоб він старався, щоб делегация Національної Ради була допущена перед Радою Амбасадорів для вислухання її бажань і МекНейл прирік це зробити.

Другий лист одержали ми від Витвицького 6. марта, в якому він доносить, що був у Бріджа і у Ляроша і від них довідався, що перед чотирнадцятьма днями справа наша не буде вирішена. Просив їх о корисне полагодження нашої справи і ждав, щоб члени Національної Ради були допущені для зложення своїх заяв. Заразом подав імена членів Національної Ради, які мали бути допущені, а саме: д-р Євген Петрушевич, д-р К. Левицький, д-р Витвицький, д-р В. Бачинський з краю і ще один, якого подасте край. Від них довідався я, пише далі Витвицький, що на Раді Амбасадорів не було ще дискусії про ніякі деталі, та що рішення границь має бути дефінітивне. Серджен заявив, що вони хочуть допомогти Українцям Східної Галичини, біда лиш в тім, що Польща держить Східну Галичину в своїх руках, прирік однак обстоювати допущення наших делегатів. Перед Лярошем я не таів наслідків, які виникли з некорисного вирішення. В справі віза для наших делегатів, пише Витвицький, обіцяно нам, що віза одержимо разом з рішенням про вислухання наших делегатів.

Письмо від Витвицького дістали ми 6. марта. В суботу прийшла депеша: "Міністерство закордонних справ дозволило на візи для членів нашої делегации", — на тій підставі отже ми були управнені думати, що коли ми дістали візи, то воно є рівнозначне з корисним вирішенням справи. Ми сейчас поробили усі старання до дороги. Пашпорти постарались ми дая д-ра Е. Петрушевича, д-ра К. Левицького, д-ра В. Бачинського і як експерта професора Рудницького та ще одне вільне місце.

До оптимістичного трактування справи нашої спонукали нас заяви Англії, далі справи візи, а вкінці справи становища французького міністерства війни. Французький Генеральний Штаб був для нас, як і в ріжних інших поступках було видно, видимо добре располобеній. Ще давніше, коли ми були в Парижі, був там французький полковник Шадіні і коли ми в розмові з ним домогались визнання незалежности Східної Галичини, то він спитав нас чи ми маємо спромогу оборонити нашу територію перед большевиками. Ми сказали, що і край може достачити дуже поважне число контингенту, а до того в Чехословакції маємо наші табори, які є поважним зародком нашої армії. На його запит, як ті табори там живуть, сказали ми, що муржа переважно занята є в колажний вугал. Він чудувався, що те військо так марнується. На його запит: які сили могаб выставити Сх. Галичина проти большевиків, поінформовав його дуже докладно наш штабвий офіцер Лбомер.

Далше нашим головним старанням було дійти до Фоша і на це ми знайшли розважку. Дорога до Фоша є через його брата, який є езуїтом і дорога через католицькі круги, бо Фош є ревним католиком. 1922 року предложили ми через о. Жана братови Фоша увесь матеріял про військовий стан Сх. Галичини. Ми сказали, що нарія наш вільний буде боронити своїх кордонів після приказів Антанти, а закований в кайдани польські і польську неволю ліду навіть з ворогами Польщі. Коли нарія дістане свою державу, — буде для Антанти надзвичайно велика поміч. Наш меморіял дістався і до Фоша, і Фош сказав, що його переконують наші аргументи, що бачить велику військову поміч для Франції з воєнних східно-галицьких сил проти большевиків. Але я не рішаю, сказав Фош. Коли військо треба, то політики слушають його, а в прочім політики не слухають військо ніколи.

З огляду на цю розмову з Фошем 1922 року, коли ми тепер довідалися, що має рішати Штаб, то попросили ми мітрополита Шептицького, щоб він поїхав до Парижа. Митрополит, хоча тяжко хорий, поїхав до Парижа, щоб помагати нам в католицьких кругах. Звідси вислали ми о. Жана, щоб, як знакомий брата Фоша, поробив через нього заходи в нашій справі. 12. марта рано дістали ми лист від о. Жана, в якому доносить, що в Парижі був у брата Фоша і цей удався з ним до генерала Фоша, однак генерал Фош не прийняв мене, пише о. Жан, бо звинявся великим навалом праці, але казав заявити, що про нашу справу не забуває та просив мене, щобим усе розповів перед референтами тої справи, французькими офіцерами Риджером і Декантом.

Тоді капітан Шопітал запровадив мене до референтів. Референти сказали, що тішаться, що я приїхав до них. В їх бюрі бачив я цілий конвулод актів, на яких обвіді видів напис: "справа вирішення східних границь Польщі". Ті референти сказали, що я прийшов в сам час і що вони будуть питати мене як на суді та що би я тим питанням не дивувався. Я жалував, що не почув того представника населення, бо буди тішалися, але на жаль не було нікого. Вони питали мене: Чи Східна Галичина може самостійно існувати, чи вона не за мала до самостійного існування, чи Росія згодиться на самостійність Сх. Галичини через трактат в Ридзі?, чи Українці і Польки не можуть погодитись? На усі ті питання давав я обширні пояснення. Я просив, щоб вердикт був справедливий. Одна розважка для нас, — це незалежна Східна Галичина. Прошу також подякувати Фошові і Вайгандови за їх

ввічливість. Завтра, пише о. Жан, мають прислати мені військовий примірник, завтра маю їти до брата Фоша.

Ще одна вістка дає нам причину бути оптимістами. Це була депеша від д-ра Березовського. Д-р Березовський був нашим фінансовим делегатом для збирання фондів в Америці. По повероті з Америки купив собі в Стірпії вілаю і на якийсь час поїхав до Берліна. 12. марта задерешував до нас: "Маю відомости з Лондону, в понеділок о 5. год. прошу о розмову". В понеділок він справді приїхав з Берліна і тому ми, ждучи на нього, приїздили навіть наш візад. Він привіз письма від Краффорта, англійського торговельного представника, який интересується лісами, нафтою, а за яким має стояти англійське правительтво. Д-р Березовський показав нам письмо того Краффорта з запитом, чи існує ще уряд президента Петрушевича, бо є вісти, що його уряд має уступити, а в краю має повстати новий уряд, який має вести переговори з Польками. Далі в листі заявляе Краффорд, що урядові англійські круги ждають перед вирішенням забезпечення і кради дістануть забезпечення, що Англія буде мати голос в справі галицького Зєліза, нафти, залізничі і інших господарських потреб, тоді правительтво Петрушевича дістане аkonto пів мільона доларів, а коли наступить визнання, тоді дадуть вони п'ять мільонів доларів як зачет на викорінення англійських інтересів в Сх. Галичині. Президент Петрушевич заявив йому, що його уряд існує далі і сказав, що годиться на удрєння концесій в Східній Галичині Англіяї і нема сумніву, що його згоду затвердить легальний уряд у вільній Сх. Галичині. Д-р Березовський подав сейчас Краффортові нашу відповідь телеграфічно.

До тих оптимістичних вісток прийшла ще одна дуже приємна вість від Бандрицького з Риму. Вість спізнена тому, що ми навязували зносини з всіми иншими партіями, а найменше мали ми зносини з фашистами. Дуже добрі зносини мали ми з давним італійським міністром закордонних справ Шанцером, який завязив нас до витрєвання в опозиції супроти Польщі. Через довгий час не міг Бандрицький найти доріг до Муссоліноного. Аж якийсь написав нам, що удалось йому дістатись до правительтва Муссоліноного і добути заяву, що Італія в справі Східної Галичини стоїть на тім самим становищу, як стояв Шанцер. Італія хоче мати в Сх. Галичині коридор, бо звичайно, при всяких умовах Франція і Англія діляться між собою, а Італія відходить з порожніми руками. Отже Італія буде безусловно піддержувати незалежність Сх. Галичини.

(Кінець буде.)

Лев Троцький.

БІЛЬШЕ УВАГИ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ СПРАВИ.

(Національне питання і виховання партійної молоді.)

(Докінчення.)

В складі найменших або відсталіших націй часто можна спостерєгти не досить уважне відношення до національного питання з боку найбільш революційних, в тім числі й пролетарських елементів. Вступивши до Російської Комуністичної Партії і відразу розширивши свій світогляд, молоді, ширі, палкі революціонери часом мають нахил дивитись на національне питання у себе дома не як на завдання, котре треба вирішити, а як на звичайну собі перешкоду, через яку треба перескочити. Нема сумніву, що боротьба зі своїм домашнім націоналізмом, хочби й з таким, що виріє із минулого пригноблення, є важким завданням передових революційних елементів скрізь і всюди, — але на ґрунті, перескочивши старим гнітом, боротьба ця повинна мати терпевито-прогрессивний характер і стрємити не до игнорування національних потреб а до дбайливого ї задоволення.

Часом й старші товариші відмахуються від національного питання, мотивуючи це тим, що мовляв, не є тимчасова "уступка", подібна до нашої "народницької" земельної програми або до непа. Шо ж, таке порівняння до якоїсь міри умовно можна допустити. Розуміється, булоб декше будувати соціалізм, колиб не було потреби в національних "уступках", т. є. колиб в минулому не було національного пригноблення, а в сучасності — ріжницькі в мові і національних культур, — точніснью так само, як декше булоб будувати соціалізм, колиб не було у нас многомільйонного селянства. Можна піти ще далі і сказати: для пролетарської революції булоб ліпше, колиб Азія представляла таку саму капіталістичну арену класової боротьби, як і Європа. Але така постановка питання є зовсім нежиттєвою. В суті річи не уважені або недбайливі відношення до національного питання ховає під собою дуже часто іменно такого рода нежиттєве сумбурно-раціоналістичне відношення до історії. А між тим могутній революційний реалізм нашої партії в тому й полягає, щоб брати факти такіми, якими вони є, і комбинувати їх практично в інтересах революції.

Коли ми напередодні жовтня закривали очі на селянство, ми розуміємся, булоб заврад не більше до соціалізму, а щоб прийняли хоч керуючі кола малої чи відсталой нації зрозуміли вигоду і перевагу централізації і домогали б народним масам зрозуміти ці заходи не як насильство, що йде з центра, а як заходи, що забезпечують загальні інтереси і переводяться в життя шляхом згоди. В політиці не можна чистити раціоналістично, а в національній політиці тим більше.

В заключення ще два слова. Недавно довелось мені почути від одного зовсім немолодого комуніста, що немов би обстоювання важности національного моменту в революції є... ніяково признатись, але грїх зазіати — меншевізм і лібералізм. От дійсно, що значить перекинути річ і поняти до гори ногами. Позиція меншевізму у національнм питанню така: коли меншевізм в опо-

та при небагодоналенности транспорту авіацій в цій справі повинна набути великого значіння. Відповідаючи на запитання про утворєння спеціальної військової фльоти, тов. Троцький сказав: безусловно, військова значіння повітряної фльоти величезна, але головне значіння авіації — культурне та економічне; коли-б була військова потреба — повітряну фльоту можна їсо мобілізувати. Спеціальна повітряна фльота зростає в кождим дєні, але ї вона є лише частинною загальної фльоти. Безперечно, зазначив далі тов. Троцький, військової потреби, коли-б в тому відчувалась необхідність, не зможе задовольнити військова повітряна фльота. Тому то ї необхідно вживати заходів до розвитку промислової авіації. Для збудовання військової повітряної фльоти, коли-б тому була потреба, будуть витрачатись відповідні частини бюджетів Наркомпочтелє, Раднарєспта та инш. відомств, які заіцаквалєні в авіаційній промисловості.

Розом з тим тов. Троцький зазначив, що розвиток авіаційної промисловости відіеться на розвитку всієї промисловости Радянських рєспублік. Наприкінці т. Троцький сказав, що для повітряної фльоти необхідні відважні діти, яких нам повинна дати молодь. Цю молодь необхідно притягти до справи авіації.

ВОЗДУШНА ФЛЬОТА В РАДРЕПУБЛІКАХ.

Голова Рєввійськової Ради Рєспубліки тов. Троцький, що прибув до Харкова, в розмові з співробітником газет поінформовав про стан повітряної фльоти.

Вітаючи заходи України в справі утворєння повітряної фльоти, а саме — організацію Української Ради авіації та повітряної лєавии, тов. Троцький підкрєсив, що ідеєю утворєння силньої повітряної фльоти захоплені всі працюючі, які шєдро відгукуєлися на цю актуальну справу: в сучасній мєнт на фонд повітряної фльоти вже зібрано більш 1 міль. карб. золотом, у той час як перебачалося утворити фонд лише в 500.000 карб.

Петроградська Рада, який належить ініціятивна в справі утворєння фонду для повітряної фльоти, в сучасній мєнт ухвалила фонд цей довести до 2 мільйонів карбованців. Далі тов. Троцький зазначив, що перебачєтьє кампанію повітряної фльоти сподручити з майбутнюю Вєросєйською сєльсько-гєрєодарською выставкою, що відіудеться в сєрпні в Москві.

Дуже докладно тов. Троцький заупинився на діяльності України в цій кампанії.

"Самостійна діяльність України в справі утворєння повітряної фльоти, і сказав тов. Троцький, є дуже доцільною, бо Україна, навіть самостійно буде провадити свою працю в цьому напрямку, то це можна лише витати. В дальшому бажано погодити працю в цьому напрямку, а також організувати постійні рейси між Москвою та Харковом.

Говорючи про завдання повітряної фльоти, тов. Троцький зазначив, що самим важним завданням є росповсюдження серед сєльництва часопісї; при нашому бездоріжжю

ПОЛОЖЕННЯ В ПОЛЬЩІ.

Польща переживає тепєр крізу. Доріжжє зростає з дня на день. Не помаєє ніщо і надзвичайний комісар для побороування доріжжї неєвєсьєв Гартлєб. Безробітє і страйки вибухають з дня в Кракові і у Львові страйкують навіть ар-

тисти польських театрів. В тому часі нічо дивного, що хитається штучно залідений уряд генерала Сікорського. Його генеральська постава настроїла проти нього і тих, що його доцї підтримували, а саме національні меншости. З того рішиди скористати шєхпольками, які на спіку з "людвєєм" Вігосом хочуть повалити Сікорського та створити свій шєхпольсько-вігосівський уряд в Польщі. В тїй цілї Вігос веде вже з шєхпольками переговори про розділє тєк. За генєралом Сікорским стоїть самовідрєчено П.П.С. Та лєдві чи владєсть її вратувати лєна генєрала. Угода Вігоса з шєхпольками, шєхтєтєф і капіталістами будє мати цєй наслідок, що отворить польському сєлянству очі на дійснє вартість "людвєїв" з під стєтєу Вігоса, та промєстить шєлях до створєння правдивого спільного фронту працюючих сєлє і мєста,

"ЗЕМЛЯ І ВОЛЯ" ПРО НОВІ ПЕРСЛІДУВАННЯ В ГАЛИЧИНІ.

В статті "Нова повинь перєслїдувань", яка є в часті сконфіскована, лєвівська "Зємля і Воля" з 22. цвєтєня між иншим пише:

З усіх усювід доносять нам про перєслїдування наших партійних робітників, про нищення наших організацій.

Дїєтьєя це на Холмщині, Волинї, Полїсєю і Підляшє — де адміністраційні влади ніяк не можуть погодитись та не хочуть зрозуміти, що після букви законє і ми маємо право на вїльє існуювання, та ведєня нашої організаційної праці.

Цє саме дїєтьєя і на терєні Схїдної Галичинї, де партія наша 25 лїт вже веде свою роботу, де має за собою історію, традицію і вплив. Відомє є перєслїдування нашої Робітничої Ради в Перемішї, в Коломиї, Снятинї, зарєкєвірування польським військом нашого лєюкардо в Станїславовї, відомє процесї і насильєя провокаторів до Сєлянської Ради У.С.Д.П. в Перєрові.

Станїславівський вєвоєда Юристовський, з походження сам Українець, старєтьєя як тільки може найбільш нищити нашу партію. В наших партійних актах "губєрнатор" Юристовський має свій окреміш, добре заповнений фєх. І так 12. цвєтєня с. р. поліція арєштєвала тов. Корбутєя в Трофановї, повіт Коломия, за ширєння вїдєзов Головної Ради У.С.Д.П. і вїдала його до суду в Рївєдзї. Там судію про перєслїдування не маючи причини до урєдковання, вивистив його. Та поліція далї почала свою роботу. 12. цвєтєня впала до секретарї Сєлянської Ради У.С.Д.П. в Трофановї т. Марїї Корбутєя. Перєваля рєвїзію, забрала протоколи засїдань, касову книжку і готівку з партійної каси У.С.Д.П. в сумї 22.500 марок. Саму секретарку т. Корбутєя відвєзєно на поліцію, звїдки про перєслїдуваннє випущєно її, однакє без касових книг і готївки.

Зі станїславівського вєвєдєства перєслїдування перєноєсьєя на другї вєвєдєства. В суботу 14. цвєтєня поліція перєваля рєвїзіє серед наших товаришів в Брошєвнє. І там теж за ширєння вїдозви Головної Ради У.С.Д.П., тої самої, що перєйшла цензуру поліції і прокєураторї в 13. числї "Зємлє і Волї", арєштєвано тт. Івана Косовського, Дутчєка, Лєгєлєйду з єго одного робітника та вїдєваєно їх до Стрїя.

В хвилї, колиб цє пишемо, з вїсх сторін доносять нам про перєслїдування наших організацій та партійних робітників.

В хвилї, колиб цє пишемо, з вїсх сторін доносять нам про перєслїдування наших організацій та партійних робітників.

В хвилї, колиб цє пишемо, з вїсх сторін доносять нам про перєслїдування наших організацій та партійних робітників.

ПОШКУЮ Яєька Кєїєлюка, котрий живє в мєнє хлєцєя Гєня. Хто про него знає бї або він сам хай агофєксїтєся на моє адресє, инєакє я будєу прїєвольєний вїддати хлєцєю до сиротинї.

Petro Derkaz 436 Richmond St., W. (40) Toronto, Ont.,

МАЮ НА ПРОДАЖ дїм, в яком є сїм кїмнат. Побудований пієня років вїмом. Продає дешево і на лєгкї сплатї. Згодуєватьєся пі ч 774 Magnay Ave. (39)

НОВА ЦІННА КНИЖКА!

Ми дістали з Європи дуже цінну книжку для кожного свідомого українського робітника і фермера, написану А. Богдановим, п. н.

Початковий Курс Політичної Економії

(В ПИТАННЯХ І ВІДПОВІДАХ)

Є це перша того рода книжка в українській мові. Книжка має 127 сторін дрібного друку в самих питаннях і відповідях. Неодін робітник, що читав вие матеріяли про політичну економію з інших книжок не міг всего зрозуміти, має тепєр спромогу вирїанєти незрозуміле, бо в цїй книжцї є 300 ріжних питань в обсягу політичної економії і довші або коротші відповідї на них.

ЦІНА КНИЖКИ 50 ЦЕНТІВ.

Замовлення і гроші послайте на адресу:

UKRAINIAN LABOR NEWS
COR. FITZGERALD & McGREGOR STS.
WINNIPEG, — — MANITOBA, — — CANADA.